

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

LR Žemės ūkio ministerijai

LR Aplinkos ministerijai

DĖL LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIAUS ATEITIES

2025-03-07

Raštu norime atkreipti Jūsų dėmesį į kelias aktualias problemas, susijusias su Lietuvos žemės ūkio sektoriumi, ypač iš jaunųjų ūkininkų bei jaunimo sąjungos perspektyvos. Šių klausimų sprendimas yra itin svarbus Lietuvos socialinei, ekonominei ir regioninei plėtrai, užtikrinant maisto saugumą, jaunų žmonių integraciją į žemės ūkio sektorių ir ilgalaikį konkurencingumą. Atsižvelgiant į XIX Vyriausybės programos prioritetus bei jos įgyvendinimo plane numatytas užduotis, prašome papildomai įtraukti šiuos pasiūlymus:

1. Jaunųjų ūkininkų parama ir profesinis rengimas. Kodėl svarbu? Jaunųjų ūkininkų kompetencijos tiesiogiai lemia viso sektoriaus inovacijas ir ateities konkurencingumą. Mentorystės bei specializuotos finansinės paskatos skatintų progresyvų žemės ūkį ir mažintų atotrūkį tarp miesto ir kaimo.

- Įsteigti mentorystės programas, skirtas jaunųjų ūkininkų mokymui ir bendradarbiavimui su patyrusiais specialistais.
- Skirti išskirtines finansines paskatas pradiniam investavimui bei technologijų diegimui mažose ir vidutinėse ūkiuose, siekiant sumažinti ES paramos gavimo administracinę naštą.

2. ES paramos teisingas paskirstymas. Kodėl svarbu? Teisinga ir efektyvi ES lėšų sklaida garantuoja, kad šalies ūkis išnaudoja visą paramos potencialą. Tai užtikrina, jog ne tik stambieji, bet ir mažieji bei jaunieji ūkininkai galėtų augti bei modernizuotis, stiprinant bendrą ekonominę ir socialinę raidą.

- Nustatyti skaidrius ir objektyvius kriterijus ES lėšų paskirstymui, kad paramos priemonės pasiektų ne vien didžiuosius ūkius, bet ir mažus bei jaunuosius ūkininkus.
- Sumažinti administracines kliūtis, kurios trukdo mažiesiems ūkininkams efektyviai naudotis ES finansavimo mechanizmais.

3. Sodų bendrijų ir pirmojo būsto klausimai jauniems. Mūsų patirtis rodo, kad apie 500 tūkst. Lietuvos gyventojų tiesiogiai susiję su sodų bendrijomis, o jauniems žmonėms tai dažnai – vienintelė galimybė įsigyti pirmą būstą. Toks modelis ne tik padeda išlaikyti jaunimą regionuose, bet ir skatina vietinę maisto gamybą bei kaimo plėtrą.

- Panaikinti 2023 m. įvestą draudimą statyti sodų namus iki 80 m², kas ypač aktualu nuolatiniam gyvenimui.
- Aiškiai reglamentuoti sodų bendrijų teisinį statusą, kad jos nebūtų paverstos NT vystytojų teritorijomis, o išliktų gyventojams ir ūkininkams palankia alternatyva brangiam būstui.
- Leisti žmonėms ne tik gyventi, bet ir vykdyti ūkinę veiklą soduose be perteklinių ribojimų, taip palaikant vietinę maisto gamybą.
- Skatinti naujų sodų bendrijų atsiradimą, kad būtų užtikrintas prieinamas būstas jauniems žmonėms bei darni mažesnio masto ūkinė veikla.

4. Žemės ūkio paskirties žemės ribojimo veiksmingumo gerinimas ir valstybinės žemės saugojimas. Kodėl svarbu? Dabartinė 500 ha riba neatlieka numatytos funkcijos, jei įstatymo nuostatos yra apeinamos. Tik veiksmingas ribojimas gali paskatinti didesnę jaunųjų ūkininkų įtrauktį, apribodamas žemės koncentraciją stambiųjų rankose.

- Raginti efektyviai taikyti įstatymą, užkertant kelią piktnaudžiavimui ir užtikrinant jaunųjų ūkininkų galimybes įsigyti žemės.
- Neparduoti valstybinės žemės, kol 500 ha ribojimas nėra realiai veiksmingas. Tokiu būdu apsaugomas valstybės strateginis žemės išteklis, kol nėra išspręstos teisinių spragų problemos.

5. Aiškūs žemės ūkio prioritetai Vyriausybės programoje. Kodėl svarbu? Mažos vertės grūdininystė svarbi eksportui, tačiau ambicingesni tikslai apsirūpinti vietine produkcija (daržovėmis, vaisiais, uogomis) reikšmingi valstybės maisto saugumui, tvarumui ir gyventojų sveikatai.

- Nustatyti aiškius sektoriaus prioritetus, didinant dėmesį diversifikacijai, daržovių, vaisių, uogų auginimui ir tokiu būdu mažinant priklausomybę nuo importo.

6. Stiprinant Žemės ūkio rūmus kaip programinį įsipareigojimą. Kodėl svarbu? Žemės ūkio rūmai atstovauja įvairių ūkininkų ir sektorių interesus bei veikia kaip viešąjį interesą subalansuojantis mechanizmas. Toks skirtingų dydžių ūkių ir skirtingų sektorių vienijimas stiprina socialinį dialogą,

užkerta kelią monopolizuotoms iniciatyvoms bei užtikrina didesnę skaidrumą sprendimų priėmimo procesuose.

- Būtina aiškiai įgyvendinti Vyriausybės programoje numatytą LRV įsipareigojimą stiprinti Žemės ūkio rūmus, kad būtų deramai atstovaujama ne tik stambiausiems žemvaldžiams, bet ir daugumai ūkininkų, ypač jaunajai kartai.

Išvada ir kreipimasis. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas problemas, tikime, kad **papildomos priemonės XIX Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane:**

1. Pagerintų kaimo ekonominį ir socialinį tvarumą;
2. Užtikrintų tautos maisto saugumą bei sveiką gyvenseną;
3. Stiprintų jaunųjų ūkininkų ateities perspektyvas;
4. Skatintų regioninį konkurencingumą;
5. Padidintų visuomenės pasitikėjimą valdžios institucijomis, užtikrinant skaidrumą ir viešą interesą.

Prašome atsižvelgti į šiuos pasiūlymus ir integruoti juos į XIX Vyriausybės programos įgyvendinimo planą, kad Lietuvos ūkininkavimas taptų **konkurencingesnis, modernesnis** ir labiau atitiktų tiek **nacionalinius**, tiek **ES lygmens** prioritetus. **Laukiame** Jūsų atsakymo bei esame pasiruošę detaliau pristatyti mūsų pasiūlymus ir **dalyvauti diskusijose dėl tolimesnių veiksmų.**

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjungos pirmininkė
Rūta Jurgaitė